

V L A D I M I R

T A B A Š E V I Ć

P A

K A O

Roman o istoriji, ljubavi i drugim nesporazumima

■ Laguna ■

Copyright © 2016, Vladimir Tabašević
Copyright © ovog izdanja 2016, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Jednoj generaciji
stasaloj u doba tranzicije*

*Nije dremežljiv razum onaj koji rađa monstrume,
već budna i insomnična racionalnost.*

Delez i Gatari

I DEO

1.

Paranojevi trče, jure mojim mislima, hiljade zlatnih paranojeva jurca na sve strane, veselo im bilo skroz

Pukovnik Frojd, jer će o njemu biti reči prilično, sedi tih i igra se plamenom sveće koja će jednom dogoreti sasvim, a on ostati u mraku, zatim, samo tih. Tako lišen plamena, biće, u mraku, nekako još stariji.

Nismo heroji da bismo čoveka čupali iz vatre, ili iz igranja, iako je prestareo za igranje, ali nismo ni neke kukavice sasvim da ne bismo ispisali jedno svedočanstvo o pukovniku koji je, kao i svi mi, imao svoje nade, uspone i padove. Svoje nebo. Vatra u koju je upao i u nju ostao zagledan, silama neprilika svoje sudbine, njegov je stvar, razume se. No, na nama je, a i to se, takođe, razume, da toj sudbini podarimo par krila i da je učinimo sposobnom da leti bar, pa kud pukla da pukla.

Mit je to da je najbolje krenuti od početka. Do sada smo naučili da je početak nemoguć, kao i kraj, uostalom.

Ali, u redu, u pauzama između nemogućih početaka i krajeva, jasno je, živi se i mre, te tako i mi u tim pauzama živimo i umiremo.

Pukovnik Frojd je ostareli starac, olinjali kojot sa priličnim stažom mangupa, pilota, bitange, kulova i rospije, neko kome se svašta nešto u životu desilo i ko je svašta nešto u životu na mufte pokušao i na mufte uspeo. Njegove ruke sada drhte, prdeži mu se potkradaju i ispredaju se iza njega kao tajne, njemu iza leđa, a o tome mi, Ana i ja, koji smo na neki način njegovi najbliži, čutimo, ništa ne govorimo, pretvaramo se da nismo čuli ništa, a zatim se pretvaramo da se nismo pretvarali. On igra šah često, pod stare dane, jer je nekad on umeo da igra šah. Bar po njegovoj priči, on je nekada znao kuda bi i kako sa svojim figurama, crnim ili belim, svejedno mu je, kaže, bilo. Kao i u svemu, amaterizam je najkomfortnija pozicija. Pukovnik zasedne za tablu, pozove se na to kako je nekad bio neprikosnoven šahista, i s mirom izgubi. Na neki čudan način taj poraz uspe, tom najjavom koja mu je prethodila, da izokrene u svoju pobedu. Ima tu nekakvu tihiu moć koju ima svaka starost, a koja je, razume se, puki blef. Da, to je ono najbitnije što nikako ne smemo zanemariti: pukovnik Frojd je pre svega i više od svih – stari blefer. Tu činjenicu bi trebalo da imamo na umu kada mislimo o pukovniku sve najlepše.

Subota je jutro, pukovnik Frojd čita novine, srče kafu i strepi od svog preslabog srca. U sveću je gledao sinoć, dakle u petak uveče. Tu svoju sklonost da se noćima

---

zagledan u sveću priseća svoje prošlosti koja je trebalo da izgleda za nijansu drugačije, pa on sada ne bi bio ovde gde jeste, nego negde drugde, gde nije, tu svoju sklonost gledanja u sveću, pukovnik zove – *svećanje*. Kada bi nama, običnim smrtnicima, neko dao da se zamislimo nad tom rečju, mi bismo, najverovatnije, prvo pomislili da je to nekakav asocijativni spoj, nešto između sećanja i svetlosti sveće, nešto o tome kako sećanje bljesne poput sveće i onda osvetli unutrašnje prostore u kojima stoji nešto što je mrak zaborava pojeo. Nešto tako, napola tačno i napola bezvezno bi nam, najverovatnije, palo na pamet. Nije, naravno, to dumanje nas „običnih ljudi“ nad pukovnikovim pojmovima posve pogrešno, ali moramo reći i to da je pukovnik Frojd ipak verovao da njegove pojmove jedino istorija može ispravno razumeti. On i istorija. I tačka. I tu, u tom kretanju njegove svesti o sebi, o tome šta je mogao da bude a nije, ali što mu je umalo promaklo, i kretanju istorije, provlačimo se kao utvare i mi, Ana i ja, koji, svako na svoj način, uzimamo važno učešće u Frojdovom životu.

Red je da donekle otvorimo karte.

Pukovnik Frojd je pod stare dane hteo da napiše jednu priповest, roman ili dramu, nekakvu književnost svakako, nešto što je, kako je on duboko verovao, moglo da nijanse njegove prošlosti koja nije bila onakva kakva je on verovao da će biti – dok je još kao mladić o njoj

maštao kao o budućnosti – naknadno, ispravi i falsifikuje, i tako da ispadne da mu se desilo upravo ono što mu se, u stvari, nije desilo. Pred kim da ispadne, to nikad ne pitajte nijednog takvog kao što je on, ali ni nas u čijim životima se on takav pojavio silom prilika. Njegov naum je tvrd kao šina, uvek bio. Ima pisana reč, tako kažu, tu moć da nešto preinačuje, i to je stari kurjak Frojd umeo tako dobro da oseti da je tome odlučio svim svojim olinjalim srcem da se posveti. Znao je on to dobro jer je bio, najviše od svega, stara varalica na kartama.

Svake subote, unazad nešto malo više od godinu dana, ja sam dolazio kod pukovnika Frojda. Dolazio sam kako bih slušao njegove priče o prošlosti i kako bih od svog tog materijala koji bi mi on pričajući o sebi iznosio, napravio novelu, roman, poeziju, šta god, na šta bi on stavio svoje ime, i čime bi se budućnosti koja dolazi, i smrti koja, neminovno, dolazi sa njom u paketu, predstavio onako kako je imao preku potrebu da se predstavi – u najboljem svetlu. Uradio bi to kao neka ofucana orlušina koja se zaletela u suprotnom smeru istorije, kao da grabljivo jurca za plenom, svojom prošlošću, kokoškom.

Moja uloga je bila, dakle, nešto između pisca i notara, nekoga ko živu materiju jednog „genija“, ili, u najmanju ruku, jedan „genijalan“ život, resurse prebogatog duha, recimo to drugačije, zanatski uobličava i prerađuje u neku književnu formu, za relativno pristojnu novčanu nadoknadu. Naravno da je pukovnik Frojd bio sam i

---

naravno da je imao novca, kao što se to obično i desi penzionisanim pukovnicima – ostanu sami i imaju novca. Naravno da je on takav bio beskompromisno nežan i beskompromisno džedaj. Naravno da bi mu bilo draže da je drugačiji dočekao drugačiju starost, ali ovo što mu se u životu desilo bilo je, jednostavno, sve. Naravno da su mu se raznorazni Parkinsoni i tremori, drhtanja i bolesti okomili na telo i dušu pod stare dane, toliko da mu je bio potreban neko ko će da hvata beleške i da od onoga što mu ispriča, svojim rukama, izvede kakav god književni žanr. Naravno da sam to bio ja – mladi pisac i pesnik, nekakva nada, kako su me u više navrata predstavili u dnevnoj štampi preko koje je pukovnik Frojd došao do informacija o mom postojanju i do famozne mu ideje da bismo on i ja mogli da budemo tandem za koji bi se ispostavilo da je od istorijske važnosti. Naravno da je meni sve to što je Frojd očekivao da će u istoriju ubaciti kao svoje koske, uz moje „darovite“ intervencije, predstavljalo puku subotnju zajebanciju, ali sam novac koji mi je zauzvrat davao, sasvim cenio. Cenio sam, razume se, i to što sam mladu negovateljicu Anu, koja je ga je opsluživala, upoznao i ubrzo uspeo da uhvatim otpozadi, nasred kuhinje, jedne subote, druge subote i desetine subota zaredom, kad sam uspevao, još, da svoju spermu prolijem po Frojdovoj kuhinji, dok je on u diktafon, na svom balkonu, u tom trenutku, uz cvrkute glupih ptičica, uspevao da lije neke svoje uspomene na to kako je i sam svoje seme svojevremeno sipao negde

---

kao konj mlekadžijski. Sve u svemu, subote u pukovnikovom stanu ja sam rado čekaio čekanjem jednog mladića koji voli da piskara, a koji, još više, voli da se sa Anom savatava tako da to savatavanje mora biti nabrzaka i sa strašću mladih ološa, ždrepcu i kobile, iza leđa jednog ofucanog pukovnika, bivšeg komunjarskog đilkoša koji je svojevremeno imao moći napretek i čvaraka, odnosno činova, na izvol'te, koji je pokušavao da iz svoje trule utrobe sećanja izvuče nešto vredno pamćenja i da nam to svima prospe po licu, kao dete kad povrati.

Ove subote su bile zadušnice i Frojd je zamolio Anu i mene da se s njim spustimo do groblja na kojem je ležala njegova žena koja se tamo uležala već desetak godina, dok je on uspevaio da posle nje ostane živ do dana današnjeg, raspoložen da od sebe i svog života, uz moju diskretnu ali ne i neznatnu pomoć, napravi nekakvu istorijsku veličinu. Grobljem smo išli Ana i ja, i mislili manje o Frojdovoj sudbini, a više o tome kako ćemo se uhvatiti čim se sa tog groblja vratimo i kako ćemo se ulepiti u tutkalo dok Frojd bude lagao i nas i sebe, na balkonu, u suzama, da su ga ove zadušnice dotukle i da su mu poslednje, da će mu kamen sa srca pasti jedino u grob, tamo kraj njegove ljubavi koja ga, navodno, čeka u nemiru smrti, sama, dosađujući se. Maštao je, mučenik, da stvari oko smrti stoje tako i da je smrt nešto što ima veze sa čekanjem, a ja, takođe mučenik u neku ruku, trebalo je da od toga napravim

---

nešto za istoriju, jer ispod istorije, za Frojda, ništa nije imalo smisla. Istorija ili ništa, kao što već rekosmo.

Ljubav prema svojoj ženi pukovnik je opisivao uz suze, prislanjajući pamučnu maramicu na nos iz kog, zapravo, nije curelo ništa. Ja sam cvrkutao od erekcije dok je Ana pravila ručak, sva u proleću više nego što je bilo ko od nas bio u proleću ikada. Frojd je, kao, plakao, a ja sam, kao, slušao. Ana je nosila farmerke i ravne patike, na bosu nogu, i na njenim stopalima sam mogao da vidim vene u kojima život bije i hoće još i još. Život bije Aninim venama kao trka jedrenjaka. Skroz sam mrzeo Frojda koji je tu pamučnu maramicu video kao dokaz svoje bedne tuge i stradanja, a mene kao onoga ko bi mogao tome svemu da namakne šminku metaforike zvanu metaforiks, i da sve to preporuči budućnosti u koju ćemo ući svojim klovnovskim nosevima najpre.

Naravno da je prestareli pukovnik opet počeo svojim poslednjim *svećanjem*, za koji pojam je, uzgred rečeno, bio ubeđen da je dokaz njegovog jezičkog genija koji mu se pod stare dane iznenada javio, praćen, na njegovu žalost, jednim sasvim solidnim Parkinsonom. Meni je, međutim, iz aviona bilo jasno da je on jedan izuzetno promišljen lažov i da je Parkinsona iskoristio kako bi svoj nedostatak bilo kakvog smisla za književnost maskirao tremorom koji ga navodno onemogućava da taj talenat realizuje samostalno, a mene, u kojem je video sve ono što je njemu samom nedostajalo – mladost i književni talenat – kao kanal svoje nagle spisateljske

---

obdarenosti. Dve stvari su, međutim, bile sasvim tačne: ni jedan od nas dvojice nije posedovao nikakav talenat za književnost i ja sam bio mlad a on star. Književnost je tu bila samo način da jedan drugog ne ubijemo kad već moramo da postojimo istovremeno na ovom svetu, on star sa viškom novca i želje da od sebe napravi književnoistorijsku kerefeku, a ja mlad i u besparici, sklon poeziji kako bih njome svoje siromaštvo učinio takvim da izgleda kao da je u vezi sa nekakvim dubljim istinama sveta. To bi bilo, ukratko, sve.

Subota posle groblja, dakle. Ana je pravila ručak, ja sam na terasi, uzbuđen, pokušavao da čujem Frojda koji se pred samim sobom pretvarao da slini u maramicu, kao, ophrvan (valjda je to ta reč koju on misli da ja imam na pameti dok ga gledam i mislim o tome kako da opišem ono što njega, navodno, lomi) nekakvom tugom za svojom dragom koja je već desetak decembara mrtva. Pričao mi je o tome kako su se upoznali, kako je on tad bio istaknut oficir, pilot, sav zdrav i redovno obrijan, a ona sva mlada, željna njega do pucanja. Imao je skupocen kaput koji je vredeo, po njegovoj priči, više od bilo kog automobila. *U to vreme*, bila je redovna Frojdova fraza na koju sam počeo da se navikavam kao na čir. Bio je težak više od deset kilograma. Taj kaput. Debeo kaput. Kaputčina. Napolju je oko mene kipelo proleće, vrbopuc, i Anin ručak je krčkao kao krv u meni što je krčkala, a Frojd je slinio slinama s onoga sveta. Opet su se čule ptičice i dečica. Jednostavno, u tom kotlu

---

nije bilo nevinih. Na njegovom balkonu sve je bilo *u to, neko, vreme*. Bili smo u vremenskoj mašini. Iz njegove glave ispadalo je sećanje načeto Parkinsonima. Nekakvo jedva sećanje.

Plasio sam se za Anu. Neko koga volim i želim, istovremeno je bio neko za koga se plašim. Frojd cedi gnoj i laže sve nas računajući da će se tako iskupiti za svoju prošlost. Gledam u ptičice koje ne vidim, ali koje su tamo negde, ukočene. Te ptičice kao da ptičaju Frojduvu skorašnju smrt. Razmišljam o tome šta da pišem za ovog starca koji me laže da je voleo i kome danas ništa drugo nije ostalo nego ta laž, masna, i ja koji ću u to sve da poverujem i to sve da upakujem tako da izgleda kao da nije laž i kao da je karamela.

Fugne između pločica su prljave i prljave su bile verovatno i onda kad je Frojdova žena, majoruša, bila živa i kuburila sa pritiskom. Pitanje je sasvim obično, ali meni uvek drago – šta sve od svih stvari koje nas okružuju postoji duže nego čovek koji se okružio tim stvarima za svog života?

Frojdm pokušava da se seti nečega što mu je na vrh jezika. To je prilično nezgodan posao. Frojd je kao ribica koja hoće da izađe na vrh po neku bubu i onda na površini vode ne postoji nikakva bubica, ne postoji ništa, a usta te ribice izrone u obliku slova „o“. I ostanu prazna. Na vrhu Frojdovog jezika, nažalost, ne postoji ništa što bi on mogao da ulovi, a čini mu se da oseća nešto na tom vrhu za šta želi da me ubedi silinom svog lažnog

---

slinjenja da su ljubav i žal za umrlom dragom. Za tu ljubav i taj žal ne postoje reči, upravo onako kako ne postoji ni ta njegova draga. Nešto ga golica i svrbi na vrhu jezika, i ja sad treba to da mu skinem i pretočim u neko tobožnje pisanije. Nemojte se uopšte premišljati oko toga da li sam skot – znajte da sam skot, na vreme znajte. Jednostavno – ne verujem u Frojdove prazne maramice, a ne verujem ni u vrhove, bilo vrhove jezika ili koje god druge. Ana još uvek krčka, ja sam oduvek samo skot. Ana nije oduvek krčkala ručkove za pukovnike o kojima bi sad trebalo da pišemo sve najlepše, ja sam oduvek bio skot. I tu stavimo tačku veliku kao da je mamina. Sada je u ruke tog skota, mene, pala sudbina jednog pukovnika kog zovemo Frojd, čisto da bismo lakše mogli da ga držimo u šaci dok se, još živ i pukovničast, koprcu među nama, verujući da niko ne zna pravu istinu o njemu, što i nije prevelika zabluda, uzgred rečeno, ali nas tek za tu nekakvu pravu istinu nije briga, jer je u našim rukama, zahvaljujući Parkinsonu koji je snašao pukovnika, jedna moguća istina o čoveku koji hoće da falsifikuje svoju prošlost, umišljajući da će mu nekakav talenat jednog mene u tom poduhvatu biti od prevashodnog značaja.

Ana krčka ručak, a ja kipim. Ostavio sam diktafon i laptop, ustao i zamolio Frojda da nastavi bez mene, samo pet minuta, kratko, koliko mi je trebalo da se izjebem sa Anom i da je, prethodno, na to jebanje privolim, dok Frojd tamo bezuspešno pokušava da osvoji

---

vrhove svog jezika na kojem mu je, kao, zapelo neko sećanje, nešto preostalo njegovog životuljka je na tom vrhu, kao, zadrhtalo. Imao sam sasvim malo vremena da Ana ovlaži, da pusti taj nektar svoj. Taj cajtnot mi je, na neki čudan način, dodatno pospešio pumpu, njen rad. Retortu koja je trebalo da ne pukne, već da destiluje. Svega pet minuta je trajala naša zaprška. Frojd je penio u diktafon, ja sam gađao Anu i oko nje. Po njenim leđima sipao beli plamen. Nikome nećemo o ovome pričati, zakleli smo se. Frojd se sećao kako je voleo kao mlad i kako je skijao, oficirski bezbrižan. Govor o ljubavi koju je hteo da izmisli previše je, ipak, bio govor o njemu samom. Frojd govoreći o ljubavi, grokće o sebi. Mrzim krmad, a ovaj čovek je uspeo da bude krme za samo godinu dana. To je, jednostavno, on. Groktao je, ali je od mene tražio jezik stihova, uspomena, ljubavi i još nekih andraka. Ana je prinela ručak i tanjire, pridružila nam se, zajapurena od zaprške. „Moj dragi Leopolde“, tako me je zvao matori ker, „zastaćemo na trenutak, da ručamo, a zatim bi ti mogao da mi pročitaš materijal od prošle subote“, pričao je intonacijom kojom je verovao da pričaju književne veličine. Nije mi preostalo ništa drugo nego da se saglasim. Kao i uvek. Ptičice ptičaju nešto u čemu možemo čuti da je smrt sasvim nešto drugo od ovoga što bi pukovnik da natukne da jeste, i da tu smrt lažnim sećanjem prevari (osim toga, ptičice su još i sranje, i ispuštaju neki naopak zvuk oduvek;

---

uopšte, ptičice su jedno neosporno sranje i laž, kao i tolike stvari što su).

Ana svojih slobodnih pola sata ima tek uveče. Ona mu sprema večeru, ona mu sprema postelju, daje mu lekove, čuva ga dok mu se ne desi san kao majmunu. Ja čekam Anu ispred zgrade, u parku. U parku se iste one ptičice čuju drugačije nego sa pukovnikovog balkona, ali se i tamo čuju naopako. Gledam u pukovnikov balkon, visoko gore, i vidim nešto što bi moglo da bude Anina silueta. Opet je u kuhinji. Opet je želim, da je pogodim gromovima. Noć će uskoro, ta naša noć, sasvim uskoro. Radujem se jer će Ana napokon izaći iz kandži, bar nakratko će biti sa mnom, sama. Ana nema svoj dom, Ana nema nikoga. Ana je previše sama i njeni roditelji su, oдавно, jedno poludeli istoričar, drugo mrtvo. Ovaj istoričar je otac koji je negde, jednom, nestao u toj istoriji i koji će se nekad, jednom, pojaviti nakratko, u Aninom životu. Ovo mrtvo je majka. Majka joj je bila gluvone-ma, i ona je negde nestala, možda u smrti nestala. Ana veruje u boga. Ja sumnjam u boga ali verujem u njeno verovanje. Dečak, neki dečak, na biciklu jurca, i u njegovoj glavi tek je počelo nešto. Bojim se da sa Anom pričam o njenoj prošlosti. Ana je ostala sama. Nekako pseći, volim je još više zbog toga. Najpre smo verovali da ćemo se samo jebati, oboje osuđeni da ulepšavamo čekanje na smrt jednog pukovnika. U tom čekanju mi smo se, ipak, zavoleli. U ovom parku, prisećam se kako smo se na jednom od piknika sa pukovnikom, jesenas,

---

jebali i kako smo drhtali kao dve srne, uzalud ranjeni, jer nas lovci nisu našli. Ostali smo tako drhteći mesecima. Ipak sam pesnik, pomalo loš, ali ipak, pomalo pesnik, ali sve manje verujem u to, i sve manje me interesuje da budem pesnik, a sve više želim da sa Anom osvojim neki drugi vrh. Ne želim kao pukovnik da osvajam vrhove sopstvenog jezika na kojima je pobodeno ništa drugo do jedna obična laž koju bih pokušavao, vešto, da ispredam o sebi nekome koga ni ne znam. I decenijama tako. Pukovnik želi da ja osvojim vrh njegovog jezika lažima koje bi trebalo da umem da ispišem o njegovom životu kao istine. Nije naivna stara pukovničina, želi da svi pletemo neku mrežu o njegovom životu u koju će se uplesti kilogrami tuđih sećanja i suza.

Na prošle zadušnice, pukovnik je uhvatio Anu za guzicu i zamolio ju je da o tome ćuti, tako mi je rekla. Ili da ne kaže nikome, što je drugačije od ćutanja, a sasvim drugačije od toga da to zaboravi, što bi, opet, bilo najbolje. Loši pesnici, međutim, žive na dobrim tajnama. Ja sam, na svu sreću, loš pesnik.

Kakav je park u kojem čekam Anu? Ne znam. Nikome, nadam se, nije stalo do toga kakav je park, već kakvo je moje čekanje. Klackalice škripe i na svakoj bi moglo da bude po jedno, Anino i moje, dupe. Dok je čekam da namiri pukovnika i svoju nadu za boljim sutra, za krovom nad glavom, razmišljam o tome kako je Raskoljnikov imao više hrabrosti od mene. Raskoljnikov se klacka

---

sa mnom na jednoj od mojih klackalica, umesto Ane, i naravno da gubim od Raskoljnikova i da ljubomorišem na njega, i molim Anu, u sebi, tiho, da joj, umesto mene, Raskoljnikov ne padne na pamet, da ne poželi Raskoljnikova nekim slučajem, jer bi onda neko od njih dvoje obrao zelen bostan. Osećam celim telom kako gubim od Raskoljnikova. Pušim zato, uporno, cigaru čiji žar je glupavi mali svitac po kom će Ana, ipak, locirati mene i samo mene, bez previše muke i dileme.

Pukovnik je počeo da veruje u zadušnice istovremeno kad je počeo izrazito da se plaši smrti i da mojim rukama bude pisac. Mojim rukama da bude pisac, a svojim Parkinsonovim zezanjima umesto ruku, trzajima umesto šaka, zarđalom šarkom umesto lakta, da bude neko ko će da dodiruje Aninu zadnjicu. Da se uputi ka Aninoj zadnjici tim suvim granama koje drhte i u čijem drhtanju smrt sriče svoje ime kao dosadan vetar. Ana o tome, naravno, mora da ćuti, dok pukovnik mora da promumla: „Anči, podaj mi se.“ Pitam se da li opet tako mumla Ani i da li mu se ona kriomice, na neki način, i podaje, zbog tog stana na koji čeka. Na koji način Ana može da se podaje matorom pukovniku? Ana može na hiljadu načina da mu se podaje. Nimalo nisam sklon tome da sebe razuveravam svih paranoja ovog sveta koje mi kroz glavu uvek prolaze i pipaju me iznutra kao najveće mokre ptice ovog mokrog sveta. Uvek se rado prepuštam tome jer volim kako me dodiruju moje zlatne paranoje. Mrzim Anu koja me je, kao,

---

izneverila. Čas je mrzim zbog Raskoljnikova, čas zbog stana. Anu koja me izneverila u srcu mojih misli koje se zovu paranoj-e. Čujem ih, nekad, tako, kao da su zaista u igri *paranojevi*. Moje misli o tome kako bi Ana mogla da se podaje tom skotu gore, uz svetlo koje je tiše nego njegova sahrana što će biti, dakle, moje misli o tome i jesu nekakvi *paranojevi*. Nalikuju nojevima, zabijaju glave u pesak mojih običnih misli i tu zakopavaju svoja jaja. Poludeću od prestarelog Frojda koji me truje svojim kovanicama i koji me kuje svojim kovanicama, koji me zakiva, za bedne dinare koje moram da imam da bih živeo, živeo i srećan nam bio. Čekam Anu već hiljadu godina. Kakvo je moje čekanje, napokon, kakvo je? Moje čekanje je srebrnkasto i u njemu je jedan zec, hladan. Zec kojem će se u jednom vrlo bliskom trenutku od sada, u sasvim bliskoj budućnosti, desiti to da ga neko preparira. Zasad je moje čekanje taj zec koji ne može da zna svoju budućnost, ali koji možda može da je predoseća. Moje čekanje Ane, večeras, naprosto je takvo. Ana gore ono krme poji vodom i, dok odlazi od njega, znam da joj on gleda u donji deo leđa, preblizu njenoj vagini koja je kao posečena lubenica, krvava i curi. Zec u meni već prilično predoseća prepariranost koja će mu se desiti. Ana nikako da siđe! *Podaj mi se* proizvodi milione malih *paranojeva* u mojoj glavi koji ukopavaju milione malih jaja u moje misli. Popušio sam pedeset cigareta, usnama od metar, a nje nema još uvek. Poželim da padne sa terase koliko sam nestrpljiv i koliko

---

mi nedostaje. Makar crkla od tog padanja, ja poželim da padne. Uostalom, nije mi uopšte jasno otkad sam i zašto ja postao tako slab i naivan pa mi ljubav prema Ani predstavlja bilo šta. Nisam verovao u ljubav nikada. Bio sam sasvim sumnjičav i naravno da su mi bar dva *paranoja*, a verovatno i više njih, posadila sijaset jaja u misli u vezi sa slučajem zvanim ljubav. Nisam verovao i tačka. Nisam verovao ni tačkama. Onda sam se obreo kod ove matore spodobe, sticajem pukih prilika, i upoznao ovu koja je bila proleće, i nešto mi je knedlu koja je kucala u grlu pretvorilo u oblake. Nakratko, doduše.

Ona se zove Ana, neguje stara lica, prinosi im guske u koje oni stavljaju patke, i onda piške, uz dobru sreću, onda ih hrani i presvlači, bolničarka, bez čakre, ako joj se ukake, ona ih bez problema presvuče, ona to voli, a u stvari je siromašna, u stvari je izbeglica, u stvari je puna nekog sećanja koje može da se para, ali ona živi od tih staraca koji umiru, i nada se stanu, njihov feces ona kao paštetu tretira zbog toga, jer ona je lepo biće, tako o sebi misli, ali ona zaista i jeste lepo biće, i zato neki od tih umirućih staraca njoj kažu da im se poda, i onda se ona pravi da ne čuje taj apel, tu trulež, i ostane samo lepa i u nadi.

Nemam ja, da se razumemo, ništa protiv toga da neko želi Anu. Naročito pred smrt. Moraš pred smrt poželeti Anu. Ako si starac koji umire, onda želiš Anu. Želiš je i ako nisi, naravno. Mene uništava ta rečenica – *podaj mi se*. Nisam spavao danima kad mi je Ana rekla da joj

---

je Frojd rekao da mu se *podaj*; da je izustio to u mraku i u pidžami oker boje sa flekom od useravanja koju Ana nikako nije mogla da izvuče. Preslušavao sam sav materijal koji smo do tada napravili i slušao sam njegov glas noćima. Slušao sam šta je pričao kao gavran. Slušao sam šta je pričao kao gugutka. Slušao sam šta je pričao kao slavuj. Slušao sam šta je pričao kao prepelica. Šta kao kolibri. Ptice sa njegovog balkona tek ptičaju. On uzima tim pticama moć. Tražio sam noćima tu reč – *podaj* – i nadao se da je i meni izgovorio tu reč dok mi je pričao o svojoj mladosti, o avanturama, o automobilu i ribarenju, o tome kako su išli on i neki njegov advokat rivijerom i rukama iz automobila šamarali maloletne guzice i kako su sedeli na kamenu, bez gitare, i kako su, u inat epohi, žvakali duvan i pljuvali ga tako izvakanog u kose ljudima. Nadao sam se da mi je pričao kako mu se neka *podala*. Nadao sam se da je makar jednom izgovorio tu reč. Ali uzalud. On je tu reč počeo da troši tek pod stare dane, onda kad više nije bio sposoban da realizuje bilo kakve slasti drugačije osim u jeziku, on je tu reč koristio kao način postizanja tih slasti. Možda je, sećajući se stvarnih jebanja iz prošlosti, matori mraz koristio neke druge reči za to? Možda mu je ova – *podaj* – bila jedini način da ovako star postigne bilo kakav seksualni užitak? Tu reč nije trošio tek tako. Ta reč, za mene, bila je reč za svu čovekovu bedu, za sve ono što ti pakao života može prirediti, kad pod stare dane, u nemoći vlastitog tela, gledaš kako te dvore i vidaju, kako

---

te neguju i tetoše, kako ti lekove i hranu prinose mlade devojke pred kojima život puca, a ti, bedan i na kraju, ipak nešto želiš, neki sok da i po tebi curi, nešto da iz tebe izađe, da se osetiš makar malo živim, još jednom, posle čega ćeš, razume se, poželeti samo još jednom. Želiš da pomirišeš iako više ne razabiraš mirise, želiš da ližeš iako više ne osećaš ništa osim ukusa vlastitog kraja. Iz tog ukusa izlazi i ta reč, iz te nemoći da nekog imaš drugačije nego rečenicom da mu staviš omču oko vrata i da ga sa sobom povedeš u grob pre zore. Hteo bi da se spojiš sa nekim, a u tebi nema više ničega što bi vredelo spojiti sa bilo čim živim.

Ana napokon silazi, vrcka dupetom kao da zavija sarme. Ja sam ljut, razume se, jer sam, razume se, skot. Ona me voli. Ljubi me i donosi mi sa sobom miris tog čoveka koji gore, u svom stanu, prestaje. Ana nama uvek daje predugačak for kad se šetamo. Ima svega pola sata slobodno. Veruje da joj brzina koračanja produžuje tih pola sata na bar četrdeset pet minuta. Ja bih je povalio tu u žbunju, da se maskiramo u nojeve. Ona, jednostavno, nema snage ni da pomisli na nas. Pukovnik Frojd iz nje sisa na slamčicu sve ono što je njen život. Čekao sam je više od sat vremena, a nisam ni živeo toliko dugo, jedva sat vremena sam živeo u životu, tako mi se činilo, i jaja *paranojeva* u mojim mislima su se uveliko otvorila, cvetala su jaja mojih zlatnih *paranojeva*. Da li ju je opet dirao za zadnjicu mlataraljka svojim suvim? Da li

---

liže njene otiske na čaši? Da li ustane, kad ga ona ovako napusti nakratko, da joj miriše papuče i pliš neki njen? Da li se noću ušunja u njen orman i tu prisloni svoju surlu na veš neki njen? Da li, jednostavno, od tragova njenog postojanja traži, i uspeva da ih primora, da mu se podaju, kad već nju nikako ne može da natera da mu se poda? Da li ne može da je natera? Kako znam da ne može? Ana je bednica, Ana bi to uradila. Ona je tu kako bi sebi obezbedila krov nad glavom, neki svoj krov da ima. Mrzim je jer je bednica jedna, neopevana i niska. Tako se otvaraju jaja, redom pucaju. Tako im puca ljuskica. Onda se misao u kojoj pucaju poremeti iznutra, krene da se giba i ništa ne bude isto, i ne postoji tok, postoje samo skokovi, i jedan *paranoj* protrči, živ, i ugazi sve, uzme maha, razmaše se krilima i istera rečenicu vani, tu malu kokošku koja bi htela da poleti i koja nakratko uspeva u toj želji, a onda padne, ostajući, ipak, samo bedna kokoš, nikako ne noj.

„Ana, je l' te uznemiravala ona mrcina?“, pitao sam je glasom koji je bio to uzaludno mahanje nedovoljnih krila, te preslabe za let kokoške.

„Ljubavi, rekla sam ti hiljadu puta da ti neću reći čak i da me jeste uznemiravao, molim te, nemoj da me smaraš više“, rekla mi je kao da okreće pljeskavicu.

Ana je ovim odgovorom otvorila svako jebeno jaje *paranojeva*. Pustio sam joj ruku i otrčao sam kući kao konj divlji, opržen žigom. Bio sam iskreno sklon tome. Nastavila je sama da šeta svojih pola sata. Sada sa kraćim

---

forom. Ja sam bio čovek kog je bolelo sve. Ona me je trpela takvog. Otišao sam kući i otvorio fajl *Pukovnik Frojd*. Do sada sam imao ukupno stotinak stranica sirovog transkripta koji je trebalo da obradim. Imao sam sređenih jedva nekih dvadesetak. Krenuo sam da kupujem, iznova, krenuo sam sa nekim svojim romanom o tom gadu, o tom pukovniku zvanom *Podaj mi se*. Hteo sam da mu se osvetim za sve, onako kako sam jedino umeo i kako sam sada i bio u prilici i obavezi – pisanjem i jakom voljom da nekoga tim pisanjem uništim. Dosadne rečenice me ubijaju i kičmu mi lome, pršljen po pršljen. Prezirem dosadne rečenice. Transkript je bio prepun takvih rečenica. Pukovnik je imao dobermana, jednom davno, a sada ima mene umesto dobermana. Taj njegov doberman mi je takođe delovao kao još jedna njegova masna laž, delovao mi je kao da je na čičak. Sve mi je delovalo kao laž sada, ali, istina, oduvek mi je sve tako delovalo.

Ana se vratila u stan i osetila onaj miris staračkog postojanja. Sto posto. Taj miris uđe u nos i tu zagospodari. Dok si u stanu, ne osećaš ga, ali ako makar malo udahneš nešto drugo, čistije, nešto što ima veze sa svežinom, onda, pri povratku u stan, opet imaš tu čast da osetiš starčeva žilava muda. Možeš svaku žilu da zamisliš jasno kao da gledaš u vlati trave.

Ana mi nikada nije rekla da me voli iako me je volela kao nikad. To sam ja prilično osećao. Ana je u stanu sa Frojdom, leži. Ja sam u svojoj prćiji, moram da pišem za

---

ovu nakazu. Ipak ću pisati o Frojdu, umesto za Frojda. Prenoćiću tako, u toj obavezi. Verovatno ništa neću pisati, jer sada samo mrzim. Mrzim Anu, mrzim Frojda i njegovu ideju. Mrzim njegov stan. U mojoj sobi nema nijedne saksije i nema biljaka jer ne verujem u biljke. U mojoj sobi, neretko, jedva postojim i ja, jer jedva verujem i u sebe samog. Postoji, nekad, samo mama. Ona postoji uvek, u stvari. Odlazim da berem zovu, leti, za sitne pare. Radim kao lektor nekih tekstova kojima vredi jedino obrisati tur. Tu trošim svog magnuma, u prazno, u navratima. Svoju silu. Novac je bedan, bilo ovaj od zove ili ovaj od lektorisanja. Bedan i žut sam i ja. Noćima pored kompjutera, prčkam. Nekad gledam pornografiju satima i poželim da Frojd takođe može da gleda pornografiju. Ta misao mu je sve od moje brige o njemu. U mladosti je bio trockista. Lažov i hijena, to je on, jednostavno. On je neko ko silno želi da bude džek, a džek silno nije.

Rodio se na selu i sišao je sa planine peške. Teško je silazio. Pešačio je dugo i sporo. Možda nekoliko decenija je njegov silazak sa planine u njemu trajao. Zapravo, taj silazak u njemu je trajao zauvek. Pobegao je kao vepar od oca i domaćinstva. On je jedan od onih ljudi koji su otišli od kuće sa trinaest godina a koje svi poznajemo. Jedan od onih koji su odbili da budu pastiri tako silno da su posle taj svoj gest odbijanja prepričavali ceo svoj život i kojima se taj ceo život neretko i svodio na tu priču kako nisu postali pastiri a trebalo je silom boga da postanu.

Ceo ovaj naš svet je pun tih odmetnika, poludelo sivih. Ljudi koji za taj svoj podvig, pobednički, vole da kažu da su se zapucali nekud, hrabro, bez okretanja unazad. Brat mu je ostao tamo i onda ga je pojeo rak jer je hromu ženu morao da uzme, koja je bila starija od njega ali koju je morao da ima, iako mu se dopadala neka druga cura, ali kuća i domaćinstvo moraju da se čuvaju, kao dragi kamen, jednom ženom i jednim porodom u pravom trenutku. Ovoga je pojeo rak, a naš pukovnik je izbegao taj rak i postao rak sam. Rođen je na Blagovesti i pri rođenju mater njegova ga je u podrumu sama ispilila, on je udario glavom u glavicu kupusa, odmah. To je bio njegov susret sa svetom. Suv kao kozji izmet, pukovnik je, ipak, bio sasvim zdrav ceo život. Kupusario je čim je došao na Zemlju, čelom. Tek sišao sa planine, pretvarao se, po Dubrovniku, da zna da pliva. Druga deca, zaista dubrovačka, zaista su znala da plivaju. On je, kako mi je pričao, bio folirant kako bi izbegao šale na svoj račun. Skakao je u vodu. Folirao se. Onda je po dnu šapicama pipao izlazak po vazduh. Takođe se pretvarao da ume da vozi bicikl. Tako se jednom sjurio nizbrdicom da je stao tek pomoću nečijih leđa. Pukovnik Frojd je tako odrastao lišen bilo koga. Uz te priče, priče o svom teškom detinjstvu, njegova trula nosina je zaista slinila. Uz priču o supruzi, trulila je samo supruga. Nosina je bila u maramicu stavljana, na trenutke, čisto efekta radi, balzamovanja radi. Frojd veruje da meni prave reči sinu ako on pravu pozu zauzme. Frojd veruje da ja mogu da

---

ga balzamujem pravim rečima. Nije toliko u krivu koliko ne shvata da ja već imam svoje reči u koje njegove poze kalupim. Da ću ga preparirati, dok on veruje da ću ga balzamovati. Da ću ga uvoštiti, dok on veruje da ću ga umoštiti. Ja Frojda vidim svojim rečima i ništa mu tu ne može pomoći. Podaću mu se, sasvim. Dok mi priča kako je sišao sa planine i kako nikoga nije imao osim nešto malo sreće, seća se i nekih cipela koje su žvakale na njegovim nogama i seća se sebe kako je slao fotografiju svojim, gore, nazad na tu čuku sa koje je sišao, ali se trudio da se na fotografiji ne vide cipele koje žvaću i prsti koji vire kao živuljke iz usta tih cipela koje žvaću, jer je hteo svoje najbliže da čuva od prstiju koji vire, da oni poveruju u to da je on srećan i da je njegova odluka da pobjegne od kuće jedna pametna odluka. Dobro je Frojd umeo da žali sebe. Kvalitetno, predano i sa stilom. On je bio jedan od onih gadova koji žaleći sebe određenom, pažljivo odabranom pričom o sebi, daju sebi povoda da preziru i muče druge. Uvek bi šmrcao dok bi se sećao toga kako je lišen svega i svih morao sam da tumara po belom svetu. Iako ni svet nije beo, a ni njegovo tumaranje nije neko, on bi sve to pakovao u neku priču kojom bi hranio lavove svoje unutrašnje bolesti zvane „život jedne kukavice“. Pričao je o tome kako je jedini od celog sveta ovo ili ono. Pa svi smo, na koncu, na celom svetu ovo ili ono jedini, to je valjda i poenta celog sveta i nas u njemu, da smo svi na neki način ovo ili ono, i to svako, upravo, na svoj neki način.

Ali on je odbijao da to čuje. Za sebe, on je jedini bio to što jeste, i jedini je proživio to što jeste, što nije netačno sasvim, naravno, ali to svakako nije moglo da bude smislen povod za ono što je on postao – oficir vlastitog sećanja. Sećao se i onoga što mu se nije desilo, sećao se i onoga što se desilo drugom, sećao se i onoga što je moglo zamalo da mu se desi, sećao se, uglavnom, svega što mu je u nekom sadašnjem trenutku odgovaralo da bude u sećanju. Pravdao bi se, recimo, i Parkinsonom. Naravno, „Parkinsons“. Kao neki skalpel za oblikovanje sećanja. On bi njime rezao sve, uvek iznova praveći neko novo, drugačije sećanje. Jednog istog događaja on je umeo da se seća na nebrojeno mnogo načina i uvek bi svaki od tih načina bio tačan, u zavisnosti od toga šta mu je išlo naruku u tom trenutku. Naruku su mu, naravno, mahom išla drhtanja, ali, osim njih, i nekoliko sećanja na stvari koje nije proživio a kojih je voleo da se seća, drhtala su, najpre u njemu, a onda je trebalo da zadrhte i u meni, ta njegova sećanja, i da ih ja onda svojim rukama koje ne drhte predam belom svetu i budućnosti u formi neke kurčeve knjige. Belom svetu po kojem je već lutao, kog lutanja se sećao kao pelikan neki divlji koji je zapeo o budućnost u koju je hteo da zabije kljun i ispljune ribicu da se mrda na suvom, kratka ribica u kratkom mrdanju da umre. Malo sutra, rekoh, malo sutra – veliko juče. Moj dragi Frojde, bićeš ti pelikan najobičniji, a ne najneobičniji pukovnik, rekao sam sebi i dao zavet mali. Mali, ali sam ga dao istinski.

Idiotsku pripovest, idiot me terao da se zove *Pakao*. Kao mlad, naravno, pisao je neku očajnu poeziju, i to je trebalo da, izvučeno iz naftalina, takođe bude u prilogu, kao dokaz toga da je odvajkada bio sklon pisanoj reči, ali da je tek pod stare dane njegov genije odlučio da se javi u punoj silini. *Pakao* bi trebalo da počne njegovim silaskom sa brda o kojem smo ranije već nešto malo pisnuli. Tu je i nekakva poezija gde on nešto, kao, žali za nečim, i gde umišlja neku draganu. Ali draganu!? Ni pet ni šest nego draganu kojoj piše i koja mu je muza a on joj nije muž, nego joj je drugi neko, naravno, muž. A on čezne. On joj piše i čeka je, i dok piše i dok je čeka, njegova duša jeca a mastilo plače. Tako draganu draži. Onda joj preda te pesme, i kupi sebi cipele, i postane zreo, i čovek, kao kajsija. O seksu mi je pričao drugi put. Isuse. Moja dragana Ana, sećam se, u tom trenutku, visila je sa merdevina i nameštala zavese. On mi je pričao o svojoj poeziji i o tome do čega je sve došao *svećajući* (se), a Ana je visila, u haljinici, plafon je pipala jagodicama kao da traži puls ili neku rupicu iz koje bi moglo da izbije njeno novo sutra, neki tračak nade da joj se javi, ili kuka za nesretne obešenjake koji se i obese jer znaju da je upravo takva smrt njihov maksimum. Došlo mi je da je oprljam plamičkom po stražnjici, sećam se. I oprljio sam je, tako naglo, tako vrelo. Budi bog s nama, pukovniče, došlo mi je da mu kažem. Da nađem neki njegov jezik i da ga zabacim ka njemu, fiju-fiju. Budi bog s nama ovakve poezije i ovakvog sećanja. Došlo mi je

---

da mu saspem, ali nisam. Čovek mora od nečega živeti. Čovek ne mora živeti, ali ako već odluči da živi, onda mora od nečega živeti. Ćutao sam, ipak. Tada, dok je Ana nameštala zavese a ovaj se naglas sećao onoga što mu je prethodne večeri sinulo dok je gledao u sveću, ja sam sasvim ćutao. Taj čovek je kompletna saraga, ali ja sam bio jahan. Mamuzama i mucanjem podbadao me ispod rebara tražeći stihove i stil. Čovek mora od nečega živeti, samo pukovnik Frojd mora da živi od sećanja, a ja služim da mu ta sećanja oživljam pumpicama, metaforikom, dosetkama i prskalicama zvanim „učimo jezik maternji“, iznova, iznova, uporno ga učimo jer nam je uporno stran.

Slušam Frojdiv glas sa diktafona i pišem. *Pakao* pišem, naravno, ali pišem još nešto, sasvim tajno, iznenađenje kojim ću i sam biti zatečen u jednom trenutku. Insistirao je na tom kretenskom naslovu koji nema nikakve veze ni sa čim, zbog čega je, valjda, i insistirao toliko. Neretko se ljudima poput njega nešto besmisleno učini kao da je od velike važnosti za svet i život, i onda forsiraju to što im se učinilo, umišljajući da je reč o intuiciji ili stvaralačkom providenju.

Dok mrzim Anu i Frojda u paketu, Anu jer je spala na Frojda, iako to nije, naravno, samo njena stvar, slušam kako se Frojd u diktafon sećao svog života, i o tome moram nešto da pišem. Pakleno je to sa Frojdivim sećanjem koje u mene pljuje – pljuc! – kao lama. To

---

malo i smrdi. Istini za volju, nekad moram početi da pišem iako bi najbolje bilo da odustanem.

Frojd je u mladosti imao ženu, onu kojoj smo Ana i ja išli na grob. Ta žena je imala mlađu sestru. Sve su prilike da je Frojd voleo paralelno dve sestre, i to je Ana nekako doznala. Moja Ana. Zbog toga sam ga ja i nazvao Frojd. Jednu je voleo zvanično, drugu nezvanično. Nikad o tome on meni nije pričao, ali smo mi, Ana i ja, to saznali između redova svega onoga o čemu nam jeste pričao. Zapravo, to je saznala Ana, a ja sam u to nemilosrdno poverovao, njoj za ljubav. Od te večeri, kad mi je Ana rekla da je od nje tražio da mu se *poda*, priča o Frojdovom životu je postala samo moja stvar.